

Az OEE első soproni országos gyűlése II.

1926. július 6–9.

Kirándulás a soproni városi erdőben

Július 8-án, Medárd napján reggel 8 órától ragyogó napsütésben a botanikus kert bejáratánál gyülekeztek a vendégek. *Thurner Mihály* és a neves meghívottak is az elsők közt érkeztek. A professzorokkal, asszisztensekkel kiegészült vendégsereg írásos útmutatókkal ellátva fél 9-kor indult el a város tanulmányi célokat is szolgáló erdejébe.

Zügn Nándor erdőmester háza előtt volt az első megálló. Felesége tiszteletére a több mint 150 főből álló társaság elénekelte az „Akkor lesz majd szép az erdő...” közismert dalt, majd folytatták a soproni erdei túrát.

A soproni erdők szakszerű kezeléséről sok elemzés készült. Így ezekre most nem célszerű kitérnem. Az elődeinket jellemző emberi magatartást viszont meg kell örökítenem. A mintaszerűen kezelt erdőket látva sok kolléga lelkes szavakkal gratulált az „erdőmesterére büszke” *Thurner Mihály* polgármesternek. *Zügn* viszont „*Muck Endrénre*, a soproni erdők atyjára” hártja a dicséretet, kinek emlékét az útmutató füzetben is meleg szavakkal örökítette meg.

Erdésznezmedékek emlékezetében jól ismert a Károly-magaslat közelében lévő daloshegyi vörösfenyves. Odaérve, az egykori selmeci, majd első soproni hallgatóként végzett közgyűlési résztvevők meghatottan emlékeztek néhai *Vadas* professzorra. „Akkor történt, mikor a Főiskola első éve volt Sopronban. A világhírű professzor kirándulni vitte hallgatóit. Véletlenül és váratlanul az égig nyúló vörösfenyves csoporthoz ért a kiránduló sereg. A professzor a fenséges látványra megdöb-

bent. Szemeibe könnyek gyűltek... *eszébe jutott az, ami már elveszett...* Uraim le a kalappal’ – ezzel fordult néhány percnyi imádságos, könnyes némaság után a professzor. És *Vadas* tanár úr olyan beszédet mondott legott, hogy sírt mindenki – ő is, a hallgatók is”.

A Muck-kilátó előtt felállított négy sátorban a város vezetése és „minden jó” fogadta a vendégeket. Ragyogó napsütésben a „rég selmeci diáknóták oly vidáman harsantak fel az erdőben, mintha nem is Sopronban, hanem valahol a Szitnya alatt hangzottak volna fel.”

Nagy László és *Bíró Zoltán* váltakozó, humoros elnöklésével, a „daloskedvű” *Rotb Gyula* fuchsmajossal nagyszerű, rögtönzött szakestélyt tartottak. Ennek keretében ősi selmeci szokás szerint keresztelték meg a Mérnöki Kamara két vezetőjét. *Thoma Frigyes* az „Erdőcéma”, a dimenzióiban tőle eltérő *Kelemen Béla* a „Gólem” alias „Erdőkötél” nevet kapta.

Este a város az Erzsébet-kert kioskjában bankettet adott a vendégek tiszteletére. Az Erdészeti Lapok megemlékezik az „erdészbarát” *Thurner Mihály* hatásos köszöntőjéről, amelyet „a szokásos 'barátain' helyett őszinte, szívből jövő 'testvéreimmel' kezdett. Éreztük, hogy megnyertük őt testvérünknek és ezt aényt örömmel nyugtáztuk”.

Hansági kirándulás

Július 9-én a GYSEV állomásról különvonat vitte a vendégeket Esterházára. A társaság a „Ballag már a vén diák” dallamával búcsúzott a megszeretett várostól. Keskenyvágnányú iparvasútra átszállva a hansági égererdőt, éger csemetekertet tekintették meg. *Mihalovits* (Lámfalussy IB.) *Sándor* és *Bencze Pál* szakvezetésé-

vel megismerkedtek az égergazdálkodás sajátosságaival. Két fő feladatuk volt: küzdelem a mértéktelen szarvasállományal és alkalmazkodás a talajvízállás állandó és gondos szabályozási lehetőségeihez.

A vendégek lófogatokkal Kapuvárra hajtottak. Ott a hercegi uradalom a szabad ég alatt az országos hírvű hűsgyárának termékeivel gazdagon megterített asztalokkal fogadta őket. A résztvevők először Esterházy-herceg képviselőjét, *Rimler Pál* főerdőtanácsost, valamint az uradalom tisztikarát köszöntötték fel. A baráti hangulatú együttlét keretében sort kerítettek a Mérnöki Kamara harmadik képviselője, *Medgyaszay István* kormányfőtanácsos megkeresztelésére is, aki a helyszín és keresztnéve alapján a „Hanyistók” nevet kapta.

A végső „Ballag már a vén diák” selmeci diáknóta „elhangzása után nagy ölelgetés, búcsúztatás” közben szálltak vonatra a vendégek és befejeződött az Erdészeti Egyesület történetének egyik meghatározó jelentőségű, a későbbi eredményesebb működést megalapozó országos közgyűlése.

A közgyűlési beszámolót a tudósítás befejező gondolataival zárjuk:

„A kemény férfiak, abogy a magyar erdészeket apostrofáltuk, ma szétszóródnak. Lelkükben magukkal viszik azt a megnyugvó érzést, hogy Sopron a második Selmec, melynek vendégszerető körében a főiskola társadalmi és tudományos fejlődése biztosítva van.”

Emlék az első soproni közgyűlésről

Édesapám, az 1920–41 között a Ciszter Apátság csörötneki erdőgondnokaként dolgozó *Illyés Károly* hagyatékában

1. kép. Sopron: Látkép. Schöberl A. fényképész. 1926 táján és a hátlap

2. kép. A régi várfal. Schöberl A. fényképész. 1926 táján és a hátlap

számos értékes szakmai anyag maradt rám. Számomra egyik kedves emlék az OEE első soproni közgyűléséhez kapcsolódik. Az országos gyűlés résztvevőjeként soproni képeslapok (Schöberl A. fényképész munkái 1926 táján) hátlapjára aláírásokat kért kollégáitól, barátaitól. A személyek majdnem teljes körű beazonosítását segítették olvasható kézírásával írt megjegyzései.

A képen szereplő személyeket emberileg igen sok szál kötötte össze. A megújuló selmeci szakképzés, a diákélet hagyományokkal gazdagított csodálatos élményei, a lelkes munkakezdés és családalapítás boldog évei, majd a háborús évek, Trianon, a menekülések tragikus napjai, a „csakazértis” újrakezdés szorgos évei összekovácsolta nemzedéküket. Ezt gyermekkoromtól tapasztalhattam családunk kedves vendégeinek, a tarokkpartik tréfás, egymást ugrató küzdőtársainak a megnyilvánulásain keresztül. A csodálatos kollegialitást bizonyítja egymás segítése a többszöri pályakezdekések során.

Az erdészcsaládok mai leszármazottait is összeköti apáik egykori összetartozása. Irattári anyagok feldolgozásánál személyesen tapasztalhattam ezt. Az 1912-ben végzett évfolyam által Krippel Móricnak adományozott emlékalbum történetének megörökítésében például Jákóy Endre és Magasi László értékes segítséget nyújtott.¹ Mellékletünk 2. képén szereplő „kisbéri ménes főerdőmérnöke” beazonosítását is fia tette egyértelművé: édesapja, Jákóy Endre a vulgóját írta alá a képeslapra, emlékeztetve barátját az együtt töltött selmeci diákévekre.

A fotók Sopron helytörténetének szempontjából is érdekesek. Az aláírások legtöbbször jól olvashatók és önma-

gukban is beszédesek. Néhány megjegyzéssel a kevésbé ismert, vagy elfeledett elődünk emlékét is szeretném felidézni.

Megjegyzések:

Az 1. képhez:

Dr. Hoffmann Gyula szombathelyi erdőfelügyelő volt. Lányai is megjelentek a közeli erdészeti vándorgyűléseken.

Pécb Kálmán (1864–1935) az 1800-as évek végén a minisztériumi szintű erdészeti államigazgatás alapjait teremtette meg és főként az erdőfelügyeletet irányította. 30 év felsőszintű beosztás után 1922-ben helyettes államtitkárként ment nyugdíjba.

Térfti Béla az első világháború utáni első években sikeres, válságkezelő közéletvezető miniszter volt (Neve sokféle változatban fordul elő, saját aláírása tanúsítja a helyes formát).

Erdőssy Bódog 1907-től a Zirci Ciszter Apátság erdőfelügyelője volt. Édesa-

pám mindig nagy tisztelettel emlékezett meg róla. (Az apátság 1880-ban teremtette meg az eredményesebb gazdálkodás szervezeti feltételeit. 1893-ban hozták létre a törvények betartását és a rend érdekeit az erdőgazdálkodásban ellenőrző erdőfelügyelői funkciót. 1899-ben a hatékonyságot szolgálta a mezőgazdaság és erdészet szervezeti elkülönítése.)

A 2. képhez:

Békly Albert a Kolozsvári Erdőfelügyelőség vezetőjeként 1912 után édesapám első „főnöke” volt. Fia a soproni Tanulmányi Erdőgazdaság főmérnöke, unokája az ERTI kutatója volt.

Bíró Zoltán 1929–45 között az OEE ügyvezetője, 1929–39 között az Erdészeti Lapok szerkesztője volt.

Lippoczy Béla a Károlyi erdőbirtok alkalmazásában dolgozott. A Füzérradványtól nem messze lévő Vilyipusztán lakott.

Czillingner János 1924–28 között az Erdészeti Lapokat szerkesztette. Nívós cikkek, tanulmányok fűződnek személyiségéhez. Egy Földművelésügyi Minisztériumot bíráló cikke miatt 1928-ban, az egyesület érdekét szolgálva „önként” lemondott e funkcióról. Onczay egy későbbi elnökségi ülésen nem tartotta helyesnek lemondása elfogadását. A cikk kritikai tartalmát megalapozottnak tartotta. A lemondás elfogadása szerinte sértette az egyesület függetlenségét.

Bund Károly hosszú és nehéz éveken keresztül az OEE titkára volt 1920–30 között, 1900–24 között és 1928-ban átmenetileg az Erdészeti Lapokat is szerkesztette.

Katona István tévesen szerepel az esztergomi szakiskola igazgatójaként. A szakirodalomban az ásothalmi szakiskola igazgatójaként találkoztam nevével.

Dr. Illyés Benjámín
okl. erdőmérnök

3. kép. Templom utca. Schöberl A. fényképész. 1926 táján

¹ Illyés B.: Emlékalbum Krippel Móricnak. Mendly L.: Selmeci Újság. Szerk.: Petró D. Erdészeti Múzeum 2012.

Három fotó, három történelmi korszak

Az Egri Erdőgazdaság történetéből három fotót mutatok be, mindhárom fénykép különböző történelmi korszakban készült, és mindegyik magán viseli az akkori idők jellegzetességeit.

Az első felvétel, amelyet olvasóim már jól ismernek, 1949. május 1-jén készült az erdőgazdaság mai székhelyén a hátsó kertrészen (mára már ez teljesen beépült). Ne felejtjük, az 1948-as fordulat után vagyunk egy évvel, az országban már javában folyik az új rendszer felépítése, az „erős kéz” politikájára épülő diktatúra bevezetése.

Az erdőgazdaságokban az első változás a MÁLLERD jól működő szervezetének felszámolása, nemzeti vállalatokat hoznak létre káderigazgatókkal az élen. Egerben létrejön az Egri Erdőgazdasági Nemzeti Vállalat, élén *Gonda Zoltán* vezérigazgatóval. Lényegében ezt tekinthetjük a kemény Rákosi-kor kezdetének a magyar erdészetben. Első képünk erről az új cégről szól.

A felvételhez ezt az alcímet adhatnánk: „a Rákosi-kor nyitánya az erdészek körében”.

A képen látható 55 fős csapat az akkori cég vezetőiből és a politikailag fontos embereiből áll. A kis képeken kinagyítva a három nagyfőnök: *Ferenczi Ferenc* főmérnök, *Gonda Zoltán* vezérigazgató (középen) és *Nagy Ráfael* számviteli vezető (főkönyvelő). A cég 22 erdőgazdálkodásból áll. A gondnokokat ekkor még helyükön hagyják, sokan közülük az előző rendszer egyházi és magánbirtokain szolgáltak, valamennyien erdőmérnökök. Képünkön már szerepelnek az új rend emberei, a gondnokhelyettesek, akiknek feladata a gondnokok szemmel tartása, politikai ellenőrzése. Egy évvel ez után véghezviszik a '45 utáni idők legnagyobb átszervezését, a gondnokságokat megszüntetik, a nagy céget három részre osztják, 40 üzemegységet hoznak létre, ezeknek vezetője (üzemegység-vezető) mérnök nem lehetett.

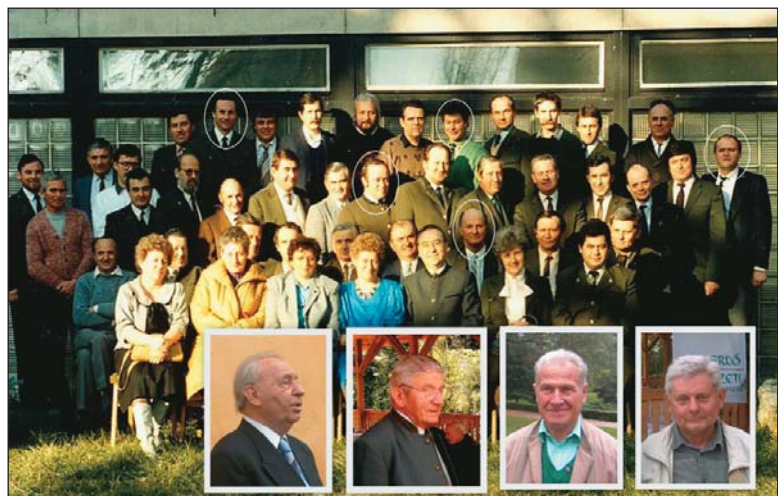
A Nemzeti Vállalat vezető csapata

Röviden ezek a Rákosi-kor (1948-56) jellegzetes lépései az erdészetben.

A fénykép érdekessége a két legidősebb ember, *Urbánfy Ignác* és *Bernáth Kálmán*, mindketten 1892-ben születtek, és Selmezbányán kezdtek, Urbánfy Selmecen is végzett, Bernáth pedig Sopronban szerzett diplomát. A legfiatalabb köz-

tük *Molnár László*, a Mátrai Erdőgazdaság későbbi főmérnöke, 1948-ban diplomázott, és 1989-ben halt meg. A képen lévők közül tudtommal egy személy él, *Vass Alajos* (2014-ben 92 éves), aki apám gondnokhelyettese volt BÉlapátfalván 1949-ben. Mindezek alapján mondhatjuk, hogy ez a történelmi fotó több mint 100 évet ível át, és három évszázadot érint.

A Rákosi-kort követő újabb történelmi korszak 1957-től 1990-ig, lényegében a rendszerváltásig tartott, ennek jelentős időszaka Kádár-korszak néven vonult be a történelembe. A korszak legvégén, 1990-ben a központ udvarán készült a második nagy fotónk.

A Vállalati Tanács 1990 őszi

A felvétel előzményei között kell megemlítenünk, hogy 1986-ban a cégünknel Vállalati Tanácsot hoznak létre 43 fővel, amely a vállalat egészét érintő kérdésekben döntési hatáskörrel rendelkezik. Ez az időszak – a '80-s évek közepe – az erdőgazdaság életében azt jelentette, hogy a „vertikális integráció” kiteljesedett, a dolgozói létszám 3400 fővel a maximumra emelkedett, a fakitermelés elérte a 282 ezer nettó köbméteres csúcst. A nagyvállalat neve kibővült: Mátra-Nyugatbükki Erdő- és Fafeldolgozó Gazdaság lett az új elnevezés, ezzel egyidejűleg az igazgatói cím helyett a vezérigazgatói címet vezetik be. Ezek után a fakitermelés és a létszám adatok fokozatos csökkennek.

Ilyen körülmények között került sor a Vállalati Tanács nevezetes ülésére 1990 őszi. Az ott készült fotón a tanács szinte teljes létszámával megjelenik, kinagyítva az akkori cég vezérkara: *dr. Kovács Jenő* vezérigazgató, *Fejes Dénes*, *Bozsó László* és *Wágner Tibor* vezérigazgató-helyettesek. A Vállalati Tanács elnöke ekkor *Pallagi László*, a Tarnaleleszi Erdészet vezetője (ő Bozsó Lászlótól vette át ezt a megbízatást 1990-ben), a tanács tagjai továbbá az erdészet- és üzemvezetők, központi osztályvezetők és a dolgozói küldöttek. *Merkel Gábor* az Erdészeti Hivatal küldöttként vett részt a tanácskozáson.

Az ülésen a szokványos napirendi pontokon túl nagy várakozás előzte meg a vezérigazgató bejelentését: az igazgatói székben eltöltött 13 év után (előtte 17 évig főmérnök) – mivel betöltötte 60. életévét, és igazgatói megbízatása abban az évben lejár – nyugdíjba vonul. A tanácskozás előtt néhány momentum arra utalt, hogy ő igazából még szeretett volna ma-

radni, erre azonban már nem volt mód. Az új vezér kinevezése a Vállalati Tanács hatáskörébe tartozott, ezért erre pályázatot írtak ki. Hárman pályáztak: Fejes Dénes vezérigazgató-helyettes, *Jung László* parádfürdői erdészetvezető és *Schmotzer András*, az Erdőfelügyelőség igazgatója. A titkos szavazás Schmotzer András győzelmét hozta, így ő lett a rendszerváltás utáni első vezérigazgató 1991. január 1-jével.

Erdészetünk történetében – és természetesen az egész ország életében – a harmadik nagy korszak a rendszerváltást követő időszak napjainkig (1990–2014), nevezzük ezt legújabb kornak. Erről szól a harmadik nagy fotónk, amely az erdőgazdaság mai vezető csapatát mutatja be.

Ez a korszak jelentős változásokat hozott cégünk történetében. Első lépés a nagyarányú létszámcsoökkentés, elsősorban a központ személyzetében. Ezután következett az évenként tartó felülről vezényelt privatizáció, először a gépek, majd az épületek, üzemek eladásával, és ami legerősebben érintette az erdőgazdaságot, az erdők kárpótlása, mintegy 13 000 ha erdőterület került magánkézbe. Erre az időre esik két nagy üzemünk leválása, a Felnémeti Fűrészüzem és a Szilvásváradai Ménes önálló állami vállalat alakult, a Petőfibányai Üzemet pedig a cég eladta. A faipari üzemek közül egyedül a Parkettagyár maradt a cég tulajdonában.

1994-től az erdőgazdaság részvénytársasággá alakul először Mátra-Nyugatbükki Erdő- és Fafeldolgozó Rt., majd Egererdő Erdészeti Rt. néven, mai nevén pedig Egererdő Erdészeti Zrt.

Az időszak fatermelésére a természetvédelmi korlátok erősödése jellemző. 1998-ra 154 ezer köbméter minimumra esik vissza az éves nettó, ezt követően 170 és 200 ezer között változik.

Az erdőművelésben a természetes felújítás bővülése hozta magával, hogy a káli nagyüzemi csemeteket jelentősége csökkent, a kisebb kertek már korábban megszűntek. Ahol lehet, az őshonos fafajok kapnak szerepet az erdők átalakításában.

Az erdők közjóléti szerepe az utóbbi időben erősödött. Az Egererdő komoly összegeket fektetett be a turisztikai létesítmények fejlesztésére. Erre az időszakra az is jellemző, hogy a vezérigazgatók a politika hullámmozgásai szerint váltották egymást: 1991–99 Schmotzer András, 1999–2002 dr. Jung László, 2002–2010 *Pallagi László*, 2010–2013 dr. Jung László, 2013–14 *Dobre-Kecsmár Csaba*, 2014-től (ma is) dr. Jung László.

Az erdőgazdálkodás száma pedig így alakult: 1949-ben 22 erdőgazdálkodás, 1990-ben 9 erdőzet és 7 ipari üzem, 2014-ben 7 erdőzet és 3 ipari üzem. Központunk létszáma 70-ről indult, majd a 120 fős maximum után mára 34-re csökkent. Azt mondhatjuk, hogy a személyi állomány 20 évenként lecserélődött. Az első két fotó között eltelt 40 év azt jelentette, hogy a személyzet kétszer cserélődött, és 1990-re már alig volt élő személy azok közül, akik akkor az erdőgazdaság gerincét képezték.

A mai állapotot tükröző felvételen, amely 25 év elteltével 2014 tavaszán készült, már szinte teljesen új, fiatalokból álló csapattal találkozunk, az ő életkoruk átlaga alig haladja meg a 30 évet. A felvétel időpontjában a három főből álló vezérkar: Dobre-Kecsmár Csaba vezérigazgató, Urbán Pál és Farkas János vezérigazgató-helyettesek. Dobre-Kecsmár Csaba cégünk neveltje, Parádfürdőn kezdett, majd bejárva a lépcsőfokokat jutott el a vezérigazgató posztig. A maga 39 évével a legfiatalabb és egyben legtehetségesebb vezérigazgatók egyike az országban. Urbán Pál szintén itt kezdett, az Egri Erdészet műszaki vezetője volt, amikor bekerült a központba, ma gyakorlatilag az erdőgazdaság főmérnöke. Farkas János

A mai vezető garnitúra (2014)

2001-től dolgozik itt, gazdasági vezérigazgató-helyettes (régebbi értelemben főkönyvelő).

Dr. Jung László a tavaszi csoportképen nem szerepel, a vezérkar kinagyított fotói között már igen. A történet a következő. Jung László az Egererdő Zrt. vezérigazgatója volt, amikor 2013. október 1-jével felkérték az MFB Agrár és Turisztikai Befektetési Főigazgatóság igazgatói tisztségének betöltésére, ahol az erdőgazdasági cégek közötti összhang elősegítése, a közjóléti befektetések felkarolása és vezénylése volt a feladata. Nyolc hónap elteltével, a megbízás teljesítése után visszatért Egerbe, és ma újra ő az Egererdő Zrt. vezetője. Szakmai pályafutása a Zemplénben kezdődött, öt év után 1984-ben került az egriekhez, Parádfürdőn volt erdészetvezető 15 évig, innen került a vezérigazgatói székbe 1999-ben. 1999-től 2002-ig töltötte be első ízben a posztot, majd másodízben 2010-től 2013-ig.

Az 1990-es fotón vannak páran akik még ma is dolgoznak, *Nagy Károly* és *Schmotzer András* nyugdíjasként, *Vámos Károly*, *Tóth István* és *Jung László* pedig aktívak (körrel megjelölve).

A mai felvételen Jung Lászlón kívül csupán néhányan vannak, akik az idősebb korosztályhoz tartoznak, és akik 1990-ben már ennél a cégnél dolgoztak. Ők név szerint (balról jobbra, körrel megjelölve): *Grédics Szilárd*, *Kovács László*, *Urbán Pál*, *Garamszegi István*, *Nagy Zoltán*, *Reményfi Rita*, *Babiczi József*, *Papp Gyula*.

Az erdőzetvezetők és a műszaki vezetők zöme, valamint a központ fiataljai képezik a legifjabb nemzedéket, a következő 20–25 évben az ő szerepük meghatározó lesz az erdőgazdaság életében. Őket, valamennyijüket már Jung László vezérigazgató nevezte ki.

A bemutatott három felvétel cégünk történetének egy-egy pillanata. A személyi összetétel számunkra sokat mond, kifejezi az adott kor sajátosságait. Én magam már diákkoromban itt dolgoztam nyaranta, végzés után pedig 40 évig – nyugdíjig – végig ennél az erdőgazdaságnál szolgáltam. Az első képen az 55 fő közül húszat személyesen ismertem, a másodikon mindenkit, a harmadikon pedig néhány fiatal kivételével ugyancsak mindenkit ismerem. Elmondhatom, hogy számomra a '40-es évektől kezdve a mai napig mindhárom nemzedék közeli ismerős.

Wágner Tibor
okl. erdőmérnök